

Nr 291.

Av herr Sandén m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 182, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom har föreslagits, att jordbruksarrenden, som omförmälas i 45, 54 och 56 §§, skola vara inordnade under lagens bestämmelser endast därest arrendet omfattar odlad jord till en vidd av minst 4 och högst 25 hektar. De jordbruksarrenden, varom här är fråga, äro jordbruksarrenden under bolag och med bolag likställda jordägare, jordbruksarrenden under fideikommiss samt vissa andra jordbruksarrenden, för vilka särskilda bestämmelser föreslagits i propositionen.

Den sålunda föreslagna nedre arealgränsen, 4 hektar, synes oss vara för hög. Jordkommissionen, även de frisinnaade reservanterna inom densamma, liksom även de jordsakkunniga ha föreslagit, att arealgränsen borde sättas till lägst 2 och högst 25 hektar. Utan en sänkning av den nedre arealgränsen skulle också de arrendatorer, vilka äro i mest trängande behov av skydd, bliva avstängda från den hjälp, som lagen avser att bringa de egendomslösa jordbrukarna, arrendatorerna.

Vad först bolagsarrenden beträffar, så omfatta dessa i stor utsträckning endast en areal, som långt understiger den i propositionen föreslagna nedre arealgränsen. Som exempel må nämnas att inom Örebro län är medelarealen för bolagsarrenden endast 3,7 hektar. I skogstrakterna äro ju jordbruket i allmänhet små — ja, på många håll har man så små anspråk, att man betraktar ett jordbruk såsom liggande över småbruksgränsen, om det omfattar odlad åker till en vidd av mellan 5 och 6 tunnland. Ett arrendejordbruk av denna storlek skulle emellertid icke beröras av lagen, icke ens om till detsamma hörde odlad äng till samma areal.

I de delar av mellersta Sverige, som ofta betecknas med det gemensamma namnet Bergslagen, torde det vara ett ytterst ringa antal arrendejordbruk, som omfatta större areal odlad jord än 4 hektar (c:a 8 tunnland). Går man så till Östergötlands läns norra skogsbygd, södra delen av Södermanland, södra delen av Örebro län samt norra delen av Skaraborgs län,

så finner man inom detta område inte mindre än 1,800 jordbruksarrenden under bolag. Inom södra Östergötlands skogsbygd och norra delen av Kalmar län finnas sammanlagt omkring 600 jordbruksarrenden under bolag. Ett mycket stort antal av dessa jordbruksarrenden omfattar mindre areal än 4 hektar. Om dessa jordbruksarrenden, som ligga under den föreslagna nedre arealgränsen, icke komma att inordnas såväl under nyttjanderättslagens bestämmelser som under bestämmelserna i den föreslagna uppsiktslagen, torde man kunna vänta att de så småningom komma att försvinna.

Uppenbart är att liknande är att vänta i fråga om de arrendejordbruk, som omnämnas i lagförslaget 54 och 56 §§. Det är oss fullständigt omöjligt att finna något bärande skäl för att arrendatorer under fideikommiss och gods i enskild jordägares ägo skola undandragas det skydd av lagstiftningen, som man anser böra tillkomma arrendatorer under bolag och med bolag likställda enskilda ägare. Dessa förstnämnda arrendatorer äro utan tvivel i samma behov av skydd som de sistnämnda. Man kan icke undgå att uttala den uppfattningen, att arrendatorernas och torparnas intressen icke vunnit nödigt beaktande i propositionen. Vi vilja i detta sammanhang påminna därom, att torpkommissionen i sitt betänkande föreslog en sådan ändring av nyttjanderättslagen, att det skulle åligga jordägaren att vid tillträdet tillhandahålla bostadshus och för jordbrukets bedrivande nödiga byggnader i brukbart skick samt ombesörja de för dessa byggnader erforderliga större reparationerna. Jordundersökningen ställde sig i detta avseende på torpkommissionens ståndpunkt. Jordkommissionen har i sitt förslag likställt här ifrågavarande arrendatorer med bolagsarrendatorer.

Då nu i propositionen särbestämmelser blivit föreslagna i nyttjanderättslagen med avseende på jordbruksarrenden under bolag och med bolag likställda enskilda jordägare, synes det oss som om alla skäl skulle tala för att i dessa bestämmelser inrymma även jordbruksarrenden under fideikommiss (54 och 55 §§) och vissa andra jordbruksarrenden, som omnämnas i 56 §.

Då i förslaget arbetskyldighet för arrendatorn finnes kvar, böra några betänkligheter mot en nedsättning av den nedre arealgränsen från 4 till 2 hektar odlad jord icke förefinnas.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte i Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen om nyttjanderätt till fast egendom företaga *dels* sådan ändring att vad som stadgas om jordbruksarrende under bolag skall gälla även i fråga om jordbruksarrende under fideikommiss och vissa andra jordbruksarrenden, *dels ock* sådan ändring att lagen måtte komma att tillämpas på i 45, 54 och 56 §§ omnämnda

arrendejordbruk, då upplåtelsen omfattar odlad jord till en vidd av minst 2 och högst 25 hektar.

Det torde få ankomma på vederbörande utskott att företaga de ändringar i lagtexten, som ett bifall till motionen skulle komma att föranleda.

Stockholm den 18 mars 1927.

John Sandén.

Gustaf Strömberg.

Sven Linders.

Harald Åkerberg.

K. Schlyter.

